

Valtiovarainministerien epävirallinen (ECOFIN) kokous 13.-14.9.2024 ja Euroryhmä 13.9.2024, Budapest - Yhteenvetoraportti

Kokous

Valtiovarainministerien epävirallinen (ECOFIN) kokous 13.-14.9.2024, Budapest

Ensimmäisen työistunnon aiheena oli vihreän siirtymän kestävä rahoitus. Keskuspankkien pääjohtajien kanssa käydyssä keskustelussa alustuspuheenvuorot pitivät OECD:n pääsihteeri Mathias Cormann ja Unkarin velanhallinnasta vastaavan viranomaisen johtaja Zoltán Kurali. Keskustelussa tuli esille muun muassa, että vihreä siirtymä pysyy yhtenä EU:n pääprioriteettina myös tulevaisuudessa.

Lauantain työistunnossa käytiin keskustelu väestörakenteen muutoksen vaikutuksesta julkisen talouden velkakestävyyteen EU-jäsenvaltiossa. Keskustelua käytiin väestön ikääntymisen vaikutuksesta sekä julkisen talouden kestävyyteen julkisten menojen kautta että kasvupotentiaaliin.

Työistunto I: Vihreän siirtymän kestävä rahoitus

Ensimmäisessä työistunnossa alustuspuheenvuorot pitivät OECD:n pääsihteeri Mathias Cormann ja Unkarin velanhallinnasta vastaavan viranomaisen johtaja Zoltán Kurali. Cormann kertoi ensin yleisistä tavoitteista ilmastomuutoksen ja kasvihuonekaasupäästöjen hillitsemiseksi, jotka vaativat vielä merkittäviä ponnisteluja. EU:n pyrkimyksiä jarruttaa rajallinen finanssipoliittinen liikkumavara ja korkeat velkatasot. Cormann korosti julkisten investointien tarvetta ja toisaalta julkisen sektorin luomia kannusteita vihreiden innovaatioiden kehittämiseen. Hän peräänkuulutti politiikkatoimien johdonmukaisuuden lisäämistä ja vahvempaa sitoutumista toimiin. Cormann totesi, että keskeinen väline yksityisen sektorin luotonannossa on oman pääomanehtoisen rahoituksen lisääminen. OECD työskentelee lisäaloitteiden parissa, joilla se voi antaa räätälöityjä neuvoja jäsenvaltioilleen rakenteellisiin uudistuksiin liittyen.

Kurali toi alustuksessaan esille, että Euroopalla on edessään monia haasteita saavuttaa pitkän aikavälin sosiaalinen ja ympäristön kestävyys. Unkarissa on uskottu, että yksinkertaisten (julkisten) vähittäissijoittamistuotteiden tarjoaminen edistäisi kilpailua rahoitusallalla ja toisaalta parantaisi kansalaisten talousosaamista vihreiden tavoitteiden lisäksi. Kurali totesi viitaten Draghin raporttiin, että EU:ssa havaitut suuret investointitarpeet vaativat osallistumista sekä julkiselta että yksityiseltä sektorilta, mutta tärkeää on, että julkisen sektorin ei pitäisi syrjäyttää yksityistä rahaa. Kurali totesi viitaten Unkarin kokemuksiin, että helposti ymmärrettävät valtion innovatiiviset säästötuotteet voivat edistää kilpailua ja parantaa kansalaisten tiedonsaantia. Joka tapauksessa olemassa on selkeä tarve

rahoituslähteiden kohdentamiseen paremmin – esimerkkinä tästä on EU:n korkeat säästämisasteet, mutta heikot säästämisen tuotot. Kurali korosti vielä uudelleen, että sijoittajien lisääntynyt hajautus johtaa digitalisaatioon ja talouslukutaitoon.

Euroopan komissio totesi puheenvuorossaan, että vihreä siirtymä pysyy EU:n pääprioriteettina. Komissio näkee myös, että finanssipoliittista liikkumavaraa ei ole paljoa, joten on tärkeää miettiä, miten siirtymää tehdään mahdollisimman tehokkaasti. Komissio totesi, että on tärkeää tarkastella siirtymää makrotaloudellisessa viitekehikossa. Analyysi osoittaa, että suurimman osan vihreistä investoinneista pitäisi tulla yksityiseltä sektorilta. Myös EU:n tasolla muun muassa InvestEU-ohjelma kannustaa yksityisiin investointeihin. Komissio totesi myös, että von der Leyenin toisen komission poliittisissa prioriteeteissa tämä huomioidaan. Komissio totesi, että olisi myös tärkeää virtaviivaistaa sääntelyä ja poistaa investointien esteitä. Liiketoimintaympäristön pitää mahdollistaa investoinnit. Komissio totesi myös, että on tärkeää, että tarvittava rahoitus on saatavilla.

Jäsenvaltiot toivat puheenvuoroissaan esille muun muassa terveen julkisen talouden merkityksen vihreälle siirtymälle ja kaksoissiirtymälle. Jotkin korostivat, että julkisen sektorin ei ole järkevää laittaa rahaa jokaiseen mahdolliseen kohteeseen, mikä viittaisi siihen, että EU-tason koordinaatio on tärkeää. Useat korostivat toimien nopeuden tärkeyttä. Jäsenvaltiot toivat esille myös, että uusilla finanssipoliittikan säännöillä varataan tilaa vihreille uudistuksille. Jotkin jäsenvaltiot mainitsivat vihreän budjetoinnin tärkeänä työkaluna. Puheenvuoroissa todettiin, että vihreät joukkovelkakirjalainat voivat olla houkuttelevia sijoituskohteita. Useat totesivat, että Euroopassa tarvitaan tarkoitukseen sopivaa sääntelyä ja selkeät signaalit markkinoille. Keskuspankit totesivat muun muassa, kuinka ilmastonmuutos vaikuttaa myös keskuspankkeihin. Puheenvuoroissa korostettiin keskittymistä yksityisiin investointeihin ja julkisen rahan täydentävyyttä yksityiselle rahoitukselle. Puheenvuoroissa tuotiin myös esille fossiilisten polttoaineiden tuet ja hiilidioksidin hinnoittelu.

Työistunto II: Väestörakenteen muutoksen vaikutus julkisen talouden velkakestävyyteen EU-maissa

Toisessa työistunnossa keskusteltiin väestörakenteen muutoksen vaikutuksesta velkakestävyyteen. Bruegelin Zsolt Darvas kertoi alustuksessaan pidemmän aikavälin näkemyksestä velkakestävyyteen. Keskipitkän aikavälin näkymät ovat vaikeat; pidemmällä aikavälillä väestö supistuu 21 prosenttia vuoteen 2050 mennessä ja näkymät ovat erittäin epäsuotuisat. Bruegel on tehnyt simulaatioita pidemmälle aikavälille uusien finanssipoliittisten sääntöjen kehikkoa käyttäen. Ikääntymisen kustannukset ovat sellaisia, että joissain jäsenvaltioissa sopeutumista on jatkettava myöhempinä vuosina. Rakenteellisen perusjäämän parantamisvaatimukset voisivat olla jopa prosenttiyksikön korkeammat kuin lähtötasolla. Bruegel totesi vielä, että komissio on useissa maakohtaisissa suosituksissa huomionut ikääntymisen ja tuonut esille eläkeuudistusten tarpeen.

Komissio toi puheenvuorossaan esille muun muassa EU-ohjausjaksoprosessin merkityksen myös väestörakenteen muutoksen yhteydessä. Ennusteet ikääntymisen kustannuksista ovat olennainen osa ikääntymistyöryhmän raporttia. Komissio totesi myös, että prioriteettitoimenpide on työvoimaosuuden lisääminen ja tätä on tuotu esille myös olemassa olevissa maakohtaisissa suosituksissa. Komissio toi esille myös, että on keskeistä nostaa tehokasta eläkeikää ja lisätä eläkejärjestelmien kestävyyttä. Jäsenvaltiot toivat esille muun muassa eläkeuudistuksen vaikeuden. Monet korostivat kokonaistuottavuuden lisäämisen olevan olennaista ikääntymisen tuomien ongelmien ratkaisussa. Puheenvuoroissa todettiin, että väestön ikääntyminen vaikuttaa julkisen talouden kestävyyteen julkisten menojen kautta, mutta myös kasvua hidastaen. Myös ikääntymisen tuomien kustannusten (ml. eläkkeet, terveydenhuolto) haasteita korostettiin ja todettiin, että uudistukset olisivat välttämättömiä julkisen talouden kestävyiden ja velkasuhteen laskun kannalta.

Työlounas

Perjantaina 13.9. työlounaalla keskusteltiin kansainvälisen valuuttarahaston köyhyyden vähentämisen ja kasvun rahastosta (PRGT).

Euroryhmän kokous 13.9.2024

Euroryhmässä keskusteltiin talouskehityksestä Euroopan komission ja Euroopan keskuspankin alustusten pohjalta. Komissio kertoi, että sen kevään ennuste on pääosin edelleen paikkansapitävä. Alasuuntaisia riskejä talouskehitykselle on olemassa edelleen paljon, mukaan lukien geopoliittiset riskit.

Euroryhmässä kuultiin myös tilannekatsaus G7-kokouksesta ja eritoten Venäjän pysäytettyjen varojen hyödyntämisestä Ukrainan hyväksi.

1. Makrotaloudellinen kehitys

Euroryhmässä keskusteltiin talouskehityksestä Euroopan komission ja Euroopan keskuspankin (EKP) alustusten pohjalta. Komissio kertoi, että sen kevään ennuste on pääosin edelleen paikkansapitävä. Euroalueen kasvuennuste on 0,8 % tänä vuonna ja ensi vuonna 1,4 %. Samalla inflaatiopaineet hidastuvat, mikä tuo inflaation lähelle EKP:n tavoitetta. Toisaalta talousnäkymät ovat hieman erilaisia sen suhteen, että joissain euroalueen maissa kasvu on ollut ennakoitua nopeampaa (mm. Espanja) kun taas toisissa se on ollut hitaampaa (mm. Saksa). Alasuuntaisia riskejä talouskehitykselle on olemassa edelleen paljon, mukaan lukien geopoliittiset riskit. Komissio totesi finanssipolitiikan seurantaan liittyen, että yhteistyö jäsenvaltioiden kanssa on sujunut hyvin uusien finanssipoliittisten sääntöjen toimeenpanon alkuvaiheessa. Lisäksi komissio kertoi vielä, että se tekee syksyllä arviot euromaiden 15. lokakuuta mennessä toimittamista talousarviosuunnitelmista sekä antaa suosituksensa neuvoston suosituksiksi liiallisia alijäämiä koskevien menettelyjen avaamisesta.

EKP totesi näkemyksensä talouskehityksestä olevan samansuuntainen komission kanssa. Palvelusektorilla kehitys on ollut suotuisaa, mutta teollisuudessa heikohkoa. EKP kertoi myös tarkastelevansa erityisesti tuottavuuskehitystä. Inflaatio liikkuu kohti tavoitetta EKP:n analyysin mukaan. Sekä EKP että Euroopan vakausmekanismi totesivat puheenvuoroissaan finanssipolitiikan laajemman merkityksen taloudelle. Jäsenvaltiot toivat esille huomion, että inflaatio näyttäisi olevan laskusuunnassa ja yksityistä kulutusta olisi tärkeää seurata tarkasti. Lisäksi jäsenvaltiot toivoivat euroryhmään tulevaisuudessa lähempää tarkastelua tiettyjen sektorien voitoista, mukaan lukien pankkisektori. Jäsenvaltiot toivat esiin myös alustavia näkemyksiään Draghin raporttiin, muun muassa korostaen sääntelyn tarkastelun olevan tärkeää raportissa.

2. G7-tilannekatsaus

G7-puheenjohtajavaltio Italia kertoi kesän kokouksesta, jossa keskustelua käytiin muiden muassa geotaloudellisesta fragmentaatiosta, kansainvälisestä verotuksesta ja Venäjän pysäytettyjen varojen hyödyntämisestä Ukrainan hyväksi. G7-ministerit ovat tuoneet esille sitoumuksensa 50 miljardin dollarin avulle Ukrainaan. Keskustelua käydään jatkossa tulevien komission lainsäädäntöehdotusten perusteella. Aikataulu on tiukka työn saattamiseksi päätökseen.

Komissio totesi puheenvuorossaan, että Ukrainassa tarvitaan finanssipoliittista liikkumavaraa puolustusostoihin. Toisaalta komissio kertoi myös, että Ukrainan talouden kehityksessä on nähty

joitain positiivisia merkkejä. Yhtä kaikki, Ukraina tarvitsee enemmän rahallista tukea, ja komissio tekee työtä, jotta uusi laina-apu saadaan liikkeelle Ukrainalle. Käynnissä on kolme työvirtaa eli G7-maiden kanssa tehtävä yhteistyömekanismi lisärahoituksen antamiseksi Ukrainalle, EU:n rahoituksen liikkeelle saattaminen ja pysäytettyjen varojen pidempiaikaisen käytön varmistaminen. Keskustelua on lähitulevaisuudessa tarkoitus käydä jälkimmäiseen liittyen erilaisista vaihtoehdoista.

Jäsenvaltiot toivat esille, että on tärkeää toimia nopeasti, mutta rahoitusmarkkinoiden vakautta ei saisi vaarantaa. Toisaalta jäädytettyjen varojen varmistamisen osalta jäsenvaltiot eivät voineet vielä esittää vaihtoehtoihin kuin alustavia näkemyksiä. Jotkin toivat osille vielä vaihtoehtoisen suunnitelman tarpeen Ukrainan rahoittamiseksi. Useat korostivat yhtenäisyyden ja nopeuden tärkeyttä puheenvuoroissaan ja peräänkuuluttivat tietoja siitä, mitä teknisen tason työtä pitäisi nyt tehdä nopeasti. Komissio totesi vielä, että Yhdysvalloille paras malli on sellainen, joka antaa suurimman varmuuden pysäytettyjen varojen käytön mahdollisuudesta pitkälle tulevaisuuteen.

Suomen edustajat

EU-sihteeristön päällikkö Marketta Henriksson (VM), neuvotteleva virkamies Antti Kekäläinen (VM)

Asiakirjat

-

Liitteet -

Viite -